

SARAH DEVOS

SPOREN & VONDSTEN

Avontuurlijke veldgids
voor de hele familie

© 2022 Manteau | Standaard Uitgeverij nv,
Franklin Rooseveltplaats 12, B-2060 Antwerpen en Sarah Devos

www.standaarduitgeverij.be
info@standaarduitgeverij.be

Vertegenwoordiging in Nederland
New Book Collective, Utrecht
www.newbookcollective.com

www.zondagbosdag.be
www.sarah-devos.be
Instagram: @sarah.devos_zondag.bosdag

Teksten en illustraties: Sarah Devos
Omslagontwerp: Dominic Van Heupen
Illustraties omslag: Sarah Devos
Vormgeving binnenwerk: Dominic Van Heupen

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veele-
voudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar
gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch,
door fotokopieën, opnames of op welke wijze ook, zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle zorg die aan de samenstelling van de uitgave werd besteed,
kan de redactie of de auteur noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden
voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze
publicatie zou kunnen voorkomen.

ISBN 978 90 223 3899 5
NUR 410
D/2022/0034/193

INHOUD

VOORWOORD	8
1 BURCHTEN, LEGERS & HOLLETJES	9
2 NESTEN	21
3 POTEN & PRENTEN	35
4 GELUIDEN	45
5 GEUREN	63
6 VEREN, BOTTEN & SCHEDELS	75
7 GAATJES & GANGEN	91
8 AFTER DINNER-SPOREN	103
9 DROLLEN & BRAAKBALLEN	117
10 EITJES & GALLEN	131
11 BIJZONDERHEDEN OP & IN BOMEN	145
12 NOG MEER SPOREN & VONDSTEN	167
REGISTER	186
BEDANKT	191
NOG MEER LEZEN: BOEKEN	191
NOG MEER ONTDEKKEN: WEBSITES EN APPS	191
NOG MEER BOEKEN VAN SARAH DEVOS	192

Welkom in de grote wildlifeshow, elke dag live, gratis en vlak voor je neus!

Herinner jij je nog de stenen die je vroeger opraapte? Die veren die je vond? Het miertje dat je met je vinger volgde? Wat jammer dat veel nieuwsgierige kinderen me zeggen dat ze daar van hun ouders moeten afblijven, want: 'Hé, vies! Bah!'

Is het niet gek dat je op school wel leert blokfluitspelen (nou ja), maar niet leert wie die gaatjes in het zand van stoeptegels maakt? Wie aan die noot heeft geknabbeld? Hoe een merel klinkt? Waarom een vossendrol altijd op een 'podiumpje' ligt? Hoe lindebloesems ruiken?

Ooit toonde ik het reebokgewei uit mijn rariteitenkabinet aan een klasje. Toen ik het boven mijn hoofd hield, regende het ooh's en aah's. De ogen van één jongetje in het bijzonder lichtten op. 'Leeft zo'n dier híér?' vroeg hij, terwijl zijn mond nét niet openviel. **Ik kreeg instant kippenvel, want exact op dat moment ving ik een glimp op van iets dat ik zelf heel goed herkende.** Ik was de directe, bevoorrechte getuige van die Eerste Vonk, dat allesbepalende, allerprilste moment van verwondering over al het moois dat rond ons leeft.

'Ja, jongen, dat leeft hier. En nog veel meer ook!' **Elke dag kan je een geweldige wildlifeshow meepikken, zomaar, gratis en voor niks.** Je moet het alleen leren zien. Iemand moet je vertellen waar en wanneer je wat kan spotten. Dat is precies wat ik met dit boek wil doen, ook al is het dan een onvolledige en zeer persoonlijke weergave van de dingen die ik zelf ken. Ik leer elke dag nog iets bij, een proces van vele jaren dat nog lang niet klaar is (en het ook nooit zal zijn).

In het begin lijkt het veel en onoverkomelijk. Dat is normaal. Sterker nog, hoe meer je weet, hoe meer vragen er in je opkomen. Maar zelfs de grootste expert weet dat hij of zij nooit alles zal weten, dus laat je niet ontmoedigen. Geniet gewoon van elke keer dat er iets kleins bijkomt, en nog iets, en nog iets, zodat je na een tijdje achterom kan kijken en beseft: Hé, wat ik intussen weet, dat is best al iets groots.

Neem dit boekje mee op je struintochten en verbaas je erover dat vlakbij nog maar nét een dier passeerde. Of wie weet ontdek je juist een spoor van een dier dat miljoenen jaren geleden leefde. Beduimel dit boekje, maak er aantekeningen in, koester het en deel wat erin staat met anderen, zodat die befaamde Vonk zich als een lopend vuurtje kan verspreiden. Probeer het eens. *It's magic.*

A handwritten signature in black ink that reads "Sarah". The signature is written in a cursive style with a large, looping 'S' and a long, sweeping underline.

BELANGRIJK BERICHT AAN ALLE SPOORZOEKERS

Jij weet natuurlijk al dat je deze dingen moet doen als je op zoektocht trekt. Voor alle andere lezers zet ik alles nog even op een rijtje:

- Bewaar altijd een respectvolle afstand van dieren en hun nesten. Beter iets verder af dan te dichtbij.
- Ga niet spelen, picknicken of yoga beoefenen op een plek waar vogels broeden of waar dieren hun rustplek hebben.
- Heb je een hond, hou die dan altijd aan de leiband. Waarom? Dat lees je op p. 14.
- Onderweg picknicken? Lekker! Natuurlijk neem je je afval weer mee. Wat je naar daar brengt, kan je ook weer terugdragen.

EN OOK NOG EVEN DIT

Ik heb mijn best gedaan om de dieren, planten, sporen en vondsten zo *herkenbaar mogelijk* te tekenen. Ze zijn echter niet op schaal en de onderlinge verhoudingen kloppen niet (altijd). De bedoeling is dat je ze snel herkent als je zelf op pad gaat of dat je tenminste weet in welke richting je moet zoeken in de meer gespecialiseerde natuurgidsen.

1

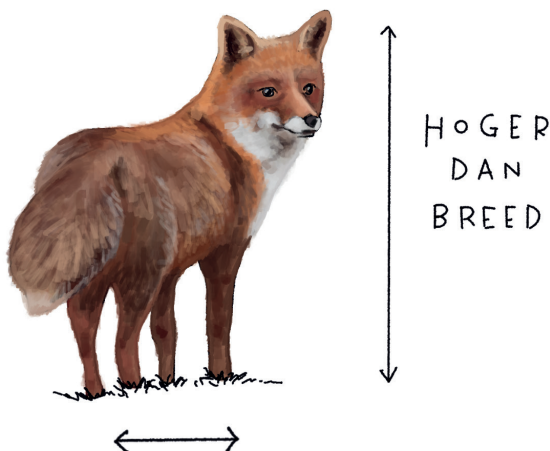
BURCHTEN, LEGERS & HOLLETJES

Een eigen huis, een plek onder de zon – bijna alle dieren willen graag een stekje voor zichzelf. Terwijl een vos al eens het verlaten nest van een ander dier durft in te pikken en de haas genoeg neemt met een kuil in het gras, gaan dassen en bevers hun vaste woning juist alsmaar meer uitbreiden. Voor elk wat wils dus in dit hoofdstuk.

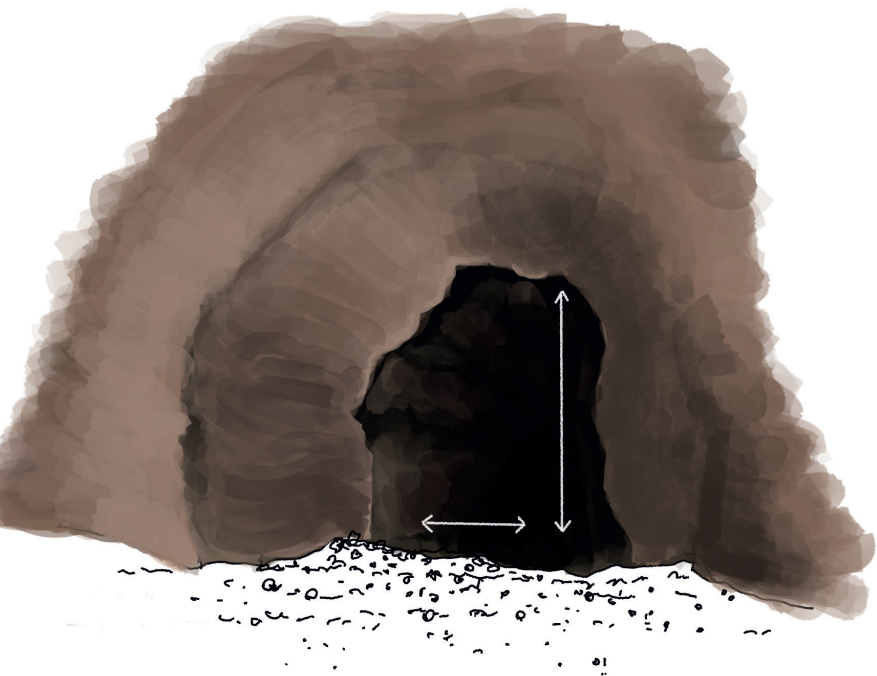
Het hol van de VOS

Laat ik dit boek maar gewoon beginnen met de woonplaats van mijn naamgenoot. Je kan onthouden dat een vossenhol hoger is dan het breed is, omdat een vos ook hoog op zijn poten staat. Het hol dat hij graaft, heeft dus ook ongeveer die vorm. Vaak ruik je er een muskusgeur – natte-hond-parfum is ook een treffende vergelijking. Toch raden experts ten stelligste af om flink te gaan snuiven boven een vossenhol. Je zou zomaar even de eitjes van de vossenlintworm mee kunnen opsnuiven, en dat risico wil je natuurlijk niet lopen.

De vos doet het goed bij ons. Zo goed zelfs dat hij regelmatig in Brussel en andere steden wordt gespot. Soms gaat hij wonen in een hol dat door een ander dier verlaten werd, soms woont hij gewoon in een spleet in een rots. Vossen zijn nogal flexibel en kunnen eigenlijk overal slapen (iets dat deze Devos kan beamen).

VOSSENHOL

BREDER
DAN HOOG

De burcht van de **DAS**

Een dier dat dan weer breder is dan hoog, is de das. Kijk maar naar de tekening, hij staat veel minder hoog op zijn poten dan de elegantere vos. Toch blijft de das een geweldig beestje! Dassen wonen met de hele familie in een grote burcht met veel ondergrondse kamers en meerdere ingangen en verdiepingen. De aarde voor die burcht ligt in een 'niervormige' hoop. Vaak zie je ook een duidelijke geul voor de opening en kan je errond veel wissels spotten – wat een wissel is, lees je op p. 170. De dassen zelf laten zich niet gauw zien. Ze zijn nachtactief en bovendien laat je ze het best met rust, maar in de verte een hol of mestputjes (p. 119) spotten is ook al heel cool.

De indrukwekkende burcht van de **BEVER**

Elke keer sta ik weer versteld van het ingenieuze constructiewerk van de familie bever. Zo bouwen ze de ingang van hun burcht bewust onder water – een beproefd antivijandsysteem. Vaak bouwen ze eerst een stukje op gewone begane grond, en dan pas zetten ze de boel gedeeltelijk onder water. Die watertoevoer regelen ze met hun zelfgemaakte beverdam. Herstellen, bijbouwen, uitbreiden, verstevigen, nieuwe dammen aanleggen... Bevers zitten echt nooit stil. Voor de winter leggen ze een voedselvoorraad aan die ze in waaiervorm voor de burcht bewaren. Wanneer ze een boom omleggen, gebruiken ze de stam en dikke takken om te bouwen; de bladeren en dunne twijgjes eten ze op.

